

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-
педагогічної роботи

к.х.н., доцент

Пантелеймонов А.В.

«_____» _____ 2018 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

«Менеджмент СПА та Велнес індустрії»

рівень вищої освіти	другий (магістерський)
галузь знань	24 «Сфера обслуговування»
спеціальність	242 «Туризм»
освітня програма	туризм
вид дисципліни	за вибором
факультет	міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2018/ 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«___» серпня 2018 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Баранова В.В., к.е.н., доцент, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

протокол № 1 від «28» серпня 2018 року

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

_____ Парфіненко А.Ю.
(підпис)

Програму погоджено методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

протокол № 1 від «___» серпня 2018 року

Голова методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

_____ Григорова-Беренда Л.І.
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Менеджмент СПА та Велнес індустрії» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів за спеціальністю 242 «Туризм».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою вивчення дисципліни «Менеджмент СПА та Велнес індустрії» є оволодіння теоретичними і практичними основами управління в галузі СПА для подальшого успішного застосування отриманих компетенцій в організаційно-управлінській, аналітичній та науково-дослідницькій діяльності, пов'язаній з роботою курортних готелів і підприємств SPA&Wellness індустрії.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Менеджмент СПА та Велнес індустрії» є:

- формування термінологічного апарату з дисципліни;
- вивчення історії виникнення SPA&Wellness-індустрії;
- ознайомлення із класифікацією SPA-закладів та послуг;
- розглянути основи рекреації та профілактики на курортах і в оздоровчих центрах;
- вивчення правильного зонування SPA у готелях;
- ознайомлення студентів з основними природними лікувальними ресурсами і їх використанням в SPA-індустрії;
- формування у студентів навичок аналізу організацій, що надають оздоровчі послуги на курортах;
- формування у студентів знання, вміння і навички по використанню SPA&Wellness-методик і процедур в рекреаційній і оздоровчій практиці;
- формування уявлення про підбір необхідних готельних комплексів на курортах, які надають оздоровчі послуги з урахуванням переваг споживачів;
- оволодіння основними поняттями у сфері менеджменту та маркетингу у закладах SPA&Wellness-індустрії;
- ознайомлення із складовими та принципами філософії Wellness-індустрії;
- формування уявлення про Wellness-туризм;
- дослідження різниці між Wellness-туризмом та лікувально-оздоровчим туризмом;
- формування у студентів уявлення про вітчизняні та зарубіжні курорти;
- дослідження сучасних тенденцій розвитку SPA&Wellness-туризму в світі в цілому та окремих його регіонах.

1.3. Кількість кредитів – 5.

1.4. Загальна кількість годин – 150.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
30 год.	14 год.
Практичні, семінарські заняття	
15 год.	–
Лабораторні заняття	
–	–
Самостійна робота	
105 год.	136 год.
Індивідуальні завдання	
–	10 год.

1.6. Заплановані результати навчання. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- основні категорії і поняття навчальної дисципліни;
- види закладів SPA&Wellness-індустрії та види SPA-процедур;
- основні тенденції розвитку індустрії оздоровчих послуг;
- види природних лікувальних ресурсів, їх якісні та кількісні параметри для SPA&Wellness-послуг;
- сучасні методи використання природних лікувальних факторів для SPA&Wellness-технологій;
- особливості менеджменту та маркетингу в сфері SPA&Wellness;
- основні принципи організації оздоровчого процесу в курортних готелях;
- різновиди рекреаційних послуг, які пропонують в санаторно-курортній і готельній практиці;
- матеріально-технічне оснащення SPA&Wellness-центрів;
- специфіку організації оздоровчих турів;
- сучасні тенденції розвитку SPA&Wellness-туризму в світі в цілому та окремих його регіонах.

вміти:

- вільно володіти понятійним апаратом, що використовується у сфері SPA-індустрії;
- аналізувати історію розвитку SPA&Wellness-індустрії, її сучасний стан і тенденції розвитку;
- характеризувати різноманітні види SPA-закладів та процедур;
- виявляти і оцінювати природні лікувальні ресурси територій з урахуванням тенденцій розвитку індустрії оздоровчих послуг;
- дати характеристику природних лікувальних факторів різних курортних регіонів України і світових країн;
- використовувати їх можливості для формування оздоровчого продукту на курортах із застосуванням методів SPA&Wellness-технологій;
- аналізувати курортологічний потенціал регіонів та визначати пріоритетні напрямки в розвитку рекреації;
- формулювати завдання для керівників курортної галузі щодо впровадження додаткових рекреаційних програм в оздоровчі організації;
- знати особливості менеджменту та маркетингу в сфері SPA&Wellness;
- підбирати засоби розміщення для споживачів в залежності від мотивації і адаптаційного радіусу території;
- розробляти і організовувати продаж оздоровчих турів;
- визначати та аналізувати сучасні тенденції розвитку SPA&Wellness-туризму.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи управління закладами SPA-індустрії

Тема 1. Історія виникнення SPA-індустрії та її основні складові

Походження терміну «SPA». Історія зародження та розвитку SPA-процедур. Курортна рекреація: організація та особливості.

Сутність, класифікація та характеристика видів SPA. Характеристика та види клубних SPA. Характеристика та види готельних SPA. Характеристика та види медичних SPA. Характеристика та види природних SPA. Характеристика та види цільових SPA. Характеристика та види круїзних SPA. Сучасні проблеми організації SPA-центрів.

Основні моделі послуг: фітнес-клуб, SPA-клуб, Wellness-клуб.

Тема 2. Регіональні моделі SPA

Сутність, функції та еволюція SPA&Wellness-послуг в Україні. Характеристика європейської моделі SPA. Характеристика американської

моделі SPA. Характеристика південно-східної моделі SPA. Характеристика індійської моделі SPA. Характеристика російської моделі SPA.

Тема 3. Класифікація SPA-процедур

Класифікація SPA-процедур. Бальнеотерапія. Таласотерапія. Грязелікування. Термоароматерапія. Ароматерапія. Турецька баня. Обгортання. Шотландський душ. Душ Віші. Гідротерапія. Озонотерапія. Сауна. Пілінг. Види масажу.

Тема 4. Готельні SPA-центри

Визначення сегментів споживачів SPA-послуг у готелях. Функціональні зони SPA-центру у готелі. Етапи створення SPA-комплексу. Етапи створення SPA-центру у готелі. Вибір дизайну SPA-центру в готелі.

Тема 5. Особливості менеджменту в SPA-індустрії

Система послідовного управління SPA-комплексу. Функції управління у SPA-об'єктах. Ключові компетенції персоналу SPA-центру. Функції управління персоналом у SPA-об'єктах. Види навчання персоналу SPA-центрів. Види тренінгів для персоналу SPA.

Тема 6. Особливості маркетингу в SPA-індустрії

Характеристика маркетингових інструментів SPA-центрів. Фактори розвитку та стратегії ціноутворення SPA&Wellness-послуг. Фірмові програми. Авторські процедури. Спеціальні акції. Знижки. Подарункові сертифікати. Он-лайн бронювання SPA-послуг.

Розділ 2. Сучасний стан розвитку Wellness індустрії

Тема 7. Поняття «Wellness» та його складові

Визначення Wellness та Wellness-індустрії. Профілактика захворювань. Фітнес-центри. Біологічно активні добавки. Косметологія та догляд за шкірою. Гомеопатія, акупунктура, детоксикація і виведення шлаків. Стрес-контроль.

Тема 8. Правильне харчування як складова Wellness індустрії

SPA-харчування. Збалансоване харчування за кількістю мікронутрієнтів. Натуральні продукти харчування. Принципи здорового харчування. Здорове харчування аюрведе. Дрібне та роздільне харчування.

Тема 9. Види фітнесу

Класифікація фітнес-процедур. Аквааеробіка. КІК-аеробіка. Слайд-аеробіка. Степ-аеробіка. Танцювальна аеробіка. Бодіфлекс. Каланетика. Пілатес. Тай-бо. Фітбол. Йога. Шейпінг. Стрейчинг.

Розділ 3. Тенденції та регіональні особливості розвитку SPA&Wellness-туризму на сучасному етапі.

Тема 10. Сучасні тенденції розвитку SPA&Wellness-туризму

Різні підходи до визначення SPA&Wellness-туризму. Складові SPA&Wellness-туризму. Курортні фактори: сутність, класифікація та можливості використання в оздоровчих цілях. Основні ринки споживання SPA-послуг. Основні тенденції у розвитку SPA&Wellness-туризму.

Тема 11. Розвиток SPA&Wellness-туризму в Європейському макрореґіоні

Ресурсна база Європи для розвитку SPA&Wellness-туризму. SPA-курорти Франції. SPA-курорти Швейцарії, Німеччини, Чехії, Словенії, Словаччини, Болгарії, Угорщини, Австрії, Румунії, України, Греції, Туреччини, Польщі.

Тема 12. Розвиток SPA&Wellness-туризму в Азіатсько-Тихоокеанському макрореґіоні

Ресурсна база Азіатсько-Тихоокеанського регіону для розвитку SPA&Wellness-туризму. SPA-туризм Індонезії. SPA-туризм Таїланду. SPA-туризм в Індії, Малайзії, Китаї та Японії.

Тема 13. Розвиток SPA&Wellness-туризму в Американському та Близькосхідному макрореґіонах

Ресурсна база Американського та Близькосхідного макрореґіонів для розвитку SPA&Wellness-туризму. SPA-курорти США, Барбадосу, Куби, Багамських островів. SPA-курорти на Мертвому морі.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	інд.	с.р		л	п	інд.	с.р
Розділ 1. Теоретичні основи управління закладами SPA-індустрії										
Тема 1. Історія виникнення SPA-індустрії та її основні складові	14	4	2		8	12	2			10
Тема 2. Регіональні моделі SPA	10	2			8	8				8
Тема 3. Класифікація SPA-процедур	12	2	2		8	12	2			10
Тема 4. Готельні SPA-центри	10	2			8	8				8
Тема 5. Особливості менеджменту в SPA-індустрії	10	2			8	12	2			10
Тема 6. Особливості маркетингу в SPA-індустрії	12	2	2		8	12	2			10
Разом за розділом 1	68	14	6		48	64	8			56
Розділ 2. Сучасний стан розвитку Wellness індустрії.										
Тема 7. Поняття «Wellness» та його складові	12	2	2		8	10	2			8
Тема 8. Правильне харчування як складова Wellness індустрії	9	2			7	8				8
Тема 9. Види фітнесу	10	2			8	8				8
Разом за розділом 2	31	6	2		23	26	2			24
Розділ 3. Тенденції та регіональні особливості розвитку SPA&Wellness-туризму на сучасному етапі.										
Тема 10. Сучасні тенденції розвитку SPA&Wellness-туризму	10	2	2		6	12	2			10
Тема 11. Розвиток SPA&Wellness-туризму в Європейському макрореєоні	12	4	2		6	10	2			8
Тема 12. Розвиток SPA&Wellness-туризму в Азіатсько-Тихоокеанському макрореєоні	10	2	2		6	8				8
Тема 13. Розвиток SPA&Wellness-туризму в Американському та Близькосхідному макрореєонах	9	2	1		6	10				10
Разом за розділом 3	41	10	7		24	40	4			36
Підготовка до поточного тестового контролю	10	–	–		10	10	–			10
Контрольна робота	–	–	–		–	10	–			10
Усього годин	150	30	15		105	150	14			136

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія виникнення SPA-індустрії та її основні складові	2
2	Класифікація SPA-процедур	2
3	Особливості маркетингу в SPA-індустрії	2
4	Поняття «Wellness» та його складові	2
5	Сучасні тенденції розвитку SPA&Wellness-туризму	2
6	Розвиток SPA&Wellness-туризму в Європейському макрореґіоні	2
7	Розвиток SPA&Wellness-туризму в Азіатсько-Тихоокеанському макрореґіоні	2
8	Розвиток SPA&Wellness-туризму в Американському та Близькосхідному макрореґіонах	1
	Разом	15

5. Самостійна робота

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна (дистанційна) форма навчання
1	Тема 1. Історія виникнення SPA-індустрії та її основні складові: - охарактеризувати поняття SPA-індустрії за різними вченими; - охарактеризувати розвиток лікувально-оздоровчого туризму та SPA процедур в період Античного світу (III тис. до н.е.-II в. н.е.); - охарактеризувати розвиток лікувально-оздоровчого туризму та SPA процедур в період Середньовіччя (V-XVI ст.); - охарактеризувати розвиток лікувально-оздоровчого туризму та SPA процедур в епоху Відродження (XIV-XVI ст.); - охарактеризувати розвиток лікувально-оздоровчого туризму та SPA процедур в період Нового часу (XVII-початок XIX ст.); - підготувати інформаційні повідомлення та виступи.	8	10
2	Тема 2. Регіональні моделі SPA: - охарактеризувати SPA-центр, який є	8	8

	яскравим представником однієї з регіональних моделей SPA; - охарактеризувати європейську модель SPA; - охарактеризувати американську модель SPA; - охарактеризувати південно-східну модель SPA; - охарактеризувати російську модель SPA; - підготувати інформаційні повідомлення та виступи.		
3	Тема 3. Класифікація SPA-процедур: - охарактеризувати SPA-процедуру – бальнеотерапія, її різновиди, показання та протипоказання; - охарактеризувати SPA-процедуру – таласотерапія, її різновиди, показання та протипоказання; - охарактеризувати SPA-процедуру – термоароматерапія, її різновиди, показання та протипоказання; - охарактеризувати SPA-процедуру – грязелікування, її різновиди, показання та протипоказання; - проаналізувати динаміку використання шотландського душу та душ Віші за регіонами світу; - підготувати інформаційні повідомлення та виступи.	8	10
4	Тема 4. Готельні SPA-центри: - проаналізувати SPA-меню двох відомих SPA-центрів; - підготувати інформаційні повідомлення та виступи.	8	8
5	Тема 5. Особливості менеджменту в SPA-індустрії: - охарактеризувати функції управління у SPA-об'єктах; - охарактеризувати ключові компетенції персоналу SPA-центра; - охарактеризувати функції управління персоналом у SPA-об'єктах; - охарактеризувати види навчання персоналу SPA-центрів; - охарактеризувати види тренінгів для	8	10

	персоналу SPA; - підготувати інформаційні повідомлення та виступи.		
6	Тема 6. Особливості маркетингу в SPA-індустрії: - скласти маркетинговий портрет сучасного споживача послуг; - скласти маркетинговий портрет SPA-програм; - оцінити наявні потреби в SPA-послугах; - оцінити перспективи розвитку SPA-галузі в Україні; - підготувати інформаційні повідомлення та виступи.	8	10
7	Тема 7. Поняття «Wellness» та його складові: - проаналізувати розвиток Wellness-індустрії у різноманітних країнах світу; - підготувати інформаційні повідомлення та виступи.	8	8
8	Тема 8. Правильне харчування як складова Wellness індустрії: - охарактеризувати різні напрямки здорового харчування та їх особливості в Україні та в різних країнах світу; - підготувати інформаційні повідомлення та виступи.	7	8
9	Тема 9. Види фітнесу: - охарактеризувати різні види фітнесу, його особливості та сегмент споживачів; - підготувати інформаційні повідомлення та виступи.	8	8
10	Тема 10. Сучасні тенденції розвитку SPA&Wellness-туризму: - проаналізувати світові потоки SPA&Wellness туристів за останні десятиліття, а також їх регіональну приналежність; - підготувати інформаційні повідомлення та виступи.	6	10
11	Тема 11. Розвиток SPA&Wellness-туризму в Європейському макрореґіоні: - проаналізувати розвиток SPA&Wellness-туризму у будь-якій країні цього регіону; - підготувати інформаційні повідомлення та	6	8

	виступи.		
12	Тема 12. Розвиток SPA&Wellness-туризму в Азіатсько-Тихоокеанському макрореґіоні: - проаналізувати розвиток SPA&Wellness-туризму у будь-якій країні цього регіону; - підготувати інформаційні повідомлення та виступи.	6	8
13	Тема 13. Розвиток SPA&Wellness-туризму в Американському та Близькосхідному макрореґіонах: - проаналізувати розвиток SPA&Wellness-туризму у будь-якій країні цього регіону; - підготувати інформаційні повідомлення та виступи.	6	10
Підготовка до поточного тестового контролю		10	10
Контрольна робота, яка виконується під час СРС		—	10
Разом		105	136

6. Індивідуальні завдання

Контрольна робота є складовою навчального процесу *студентів заочної форми навчання*, активною формою самостійної роботи студентів, і представляє собою закінчене дослідження певного напрямку.

Метою виконання контрольної роботи є активізація самостійної роботи, покращення теоретичної та практичної роботи студентів. Кожен з студентів отримує індивідуальне завдання, що сприяє:

- поглибленому вивченню теоретичного матеріалу;
- формуванню вмінь використання методів аналізу та оцінки факторів, що визначають розвиток галузей та процесів світового господарства;
- залученню студентів до самостійної роботи з науковою літературою конкретного спрямування та розвитку навиків глибокого вивчення, узагальнення та систематизації підбраного матеріалу;
- розвитку здібностей до формулювання авторських висновків та пропозицій на основі проведеного дослідження.

Завдання виконання контрольної роботи.

Контрольна робота повинна містити аналіз SPA-центру або SPA-готелю. Підприємство для аналізу студент обирає самостійно, узгоджуючи тему із викладачем. Аналіз проводиться за наступним планом:

- назва і тип (за класифікацією SPA);
- рік заснування та історія розвитку SPA-центру або SPA-готелю;
- місце розташування та ландшафтно-кліматичні умови SPA-центру або SPA-готелю;

- основні програми та технології SPA-центру або SPA-готелю;
- аналіз SPA-меню SPA-центру або SPA-готелю;
- характеристика Wellness-індустрії в обраному для контрольної роботи SPA-центру або SPA-готелю;
- аналіз правильності зонування SPA-центру, його дизайну та основної концепції;
- аналіз комплексу маркетингових комунікацій SPA-центру;
- власні рекомендації із покращення роботи SPA-центру.

Передумовами виконання завдання слугують:

- систематичне відвідування лекцій,
- активна участь в роботі на семінарських заняттях,
- творча ініціатива студента,
- відповідальність та організованість студента;
- участь у студентських конференціях.

Контрольна робота виконується студентом самостійно і здається у встановлений термін (як правило, за два тижні до закінчення навчального семестру).

Студент повинен самостійно навчитися працювати з науковою економічною літературою, посібниками, довідковими, статистичними та іншими науково допоміжними матеріалами згідно з вибраною темою.

Використовуючи різноманітну літературу студент повинен уміти коротко викласти зміст вибраної теми. При цьому важливо не тільки проаналізувати питання, але й визначити своє бачення проблеми, своє ставлення до її розв'язання.

При виконанні контрольної роботи *студент повинен користуватися* методичними вказівками щодо виконання контрольної роботи навчальної дисципліни, методичними вказівками щодо самостійної роботи дисципліни, а також навчально-методичною літературою. Запорукою успішного виконання контрольних робіт виступає повне дотримання методичних рекомендацій.

Розкриття теми має бути пов'язаним із пунктами плану контрольної роботи. Сама робота повинна бути результатом опрацювання й засвоєння декількох джерел.

Успішне виконання контрольної роботи виступає обов'язковою умовою допуску до проходження підсумкового контролю (залік) з дисципліни. Якісно проведені дослідження можуть виступати основою для написання курсових та дипломних робіт.

Контрольну роботу студенти виконують державною мовою. Загальний обсяг – не більше 15-20 сторінок, надрукованих через 1,5 інтервалу, гарнітура Times New Roman, кегль 14 в редакторі Microsoft Word на одному звороті

сторінок стандартного формату (A4) з дотриманням стандартних полів, сторінки нумерують у правому нижньому куті. В кінці роботи наводиться список використаних джерел, ставляться підпис студента і дата виконання.

Форма проведення підсумкового оцінювання виконаного дослідження – презентація та публічна доповідь (5-7 хвилин) з подальшим відкритим обговоренням або індивідуальна співбесіда на тему контрольної роботи.

При оцінці контрольної роботи враховується ступінь розкриття теми та відображення головного змісту, глибина опрацювання відповідних тематичних джерел інформації, вміння застосовувати теоретичний матеріал для вирішення практичних проблем, логічність викладу, здатність робити висновки з проведеного дослідження, відповідність технічного оформлення зазначеним нормам, якість підсумкової співбесіди або доповіді. Оцінка дається кожному з вказаних елементів виконаної роботи.

Результати виконання контрольної роботи зараховується як відповідний модуль. Загальна кількість балів за виконання дослідження – 10. Бали враховуються в підсумковий результат вивчення дисципліни.

7. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на семінарських та практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних, семінарських і практичних занять;
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проектних завдань;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу;
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати розрахункові, ситуаційні та евристичні задачі;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати їх.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на основі проведення контрольних робіт за відповідним розділом або темами. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення певного блоку тем.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

Застосовуються такі методи контролю підготовки студентів:

- усні відповіді на семінарських заняттях;
- письмового експрес-контролю;
- колоквіум;
- тестові завдання;
- виконання творчих завдань;
- розв'язування ситуаційних задач;
- виконанням індивідуальної семестрової роботи (реферати, аналітичні обзори, презентаційні доповіді).

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота												Разом	Залік	Сума
Форма навчання	Тема 1	Тема 3	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 10	Тема 11	Тема 12	Тема 13	КР	поточний тестовий контроль	60	40	100
д.ф.н.	4	4	–	4	4	4	4	4	4	–	28			
з.ф.н.	4	2	2	4	2	4	4	–	–	10	28			

КР – Контрольна робота, яка виконується під час СРС

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90–100	відмінно	зараховано
70–89	добре	
50–69	задовільно	
1–49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Базова література

1. Богачева Е.Л. SPA-мани : діагноз века, или SPA-бизнес от «А» до «Я» / Е.Л. Богачева. – М.: Кабинет, 2007. – 238 с.
2. Григорьев А.В. Инструменты управления инновациями в санаторно-курортном комплексе / А.В. Григорьев, О.В. Багузова. – Смоленск: Универсум, 2012. – 164 с.
3. Драчева Е.Л. Специальные виды туризма. Лечебный туризм / Е.Л. Драчева. – М.: КНОРУС, 2010. – 151 с.
4. Загурская С.Г. Менеджмент в социально-культурном сервисе и туризме / С.Г. Загурская. – М.: МИИТ, 2007. – 88 с.
5. Креббин-Бейли Д. Спа-терапия в индустрии красоты. Методика процедур, эксплуатация оборудования, программы обучения спа-менеджменту / Д. Креббин-Бейли, Д. Харкап, Д. Харрингтон; [пер. с англ. В.Е. Бельченко]. – М.: РИПОЛклассик, 2010. – 304 с.
6. Кучуркина М.В. Менеджмент SPA / М.В. Кучуркина. – М.: Гильдия специалистов SPA-индустрии, 2007. – 196 с.
7. Лимонов В.И. Санаторно-курортная сфера: организационно-управленческие проблемы / В.И. Лимонов. – М.: Мэйлер, 2011. – 210 с.
8. Масляк П.О. Рекреаційна географія: навч. посіб. для студентів і викладачів вищих навчальних закладів / П.О. Масляк – К.: Знання, 2008. – 343с.
9. Менеджмент в санаторно-курортных организациях / М.Л. Боков, А.М. Ветитнев, В.П. Попков, Е.С. Угрюмов, В.И. Шаповалов. – СПб.: СПбГУЭФ, 2007. – 125 с.

Допоміжна література

1. Асаулко В.С. Ризик-менеджмент на підприємствах курортно-рекреаційного комплексу: специфіка та етапи побудови // Наукові записки Острозької академії: Зб. наук. праць. Вип. 9. – Острог: Нац. ун-т «Острозька академія», 2007. – С.10-18.
2. Богачева Е.Л. Медицинские SPA и их место в международной SPA-индустрии / Е.Л. Богачева // Медицинские новости [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mednovosti.by/journal.aspx?article=5408>
3. Кисилевич Т.И. Внутренний контроль в санаторно-курортных организациях / Т.И. Кисилевич. – М.: Научное издание, 2002. – 128 с.
4. Кучмий С.П. Розвиток SPA та Wellness в Україні / С.П. Кучмий // Wellness. – 2012. – 14. – С. 22–24.

5. Менеджмент в SPA и Wellness-индустрии [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://caramelca.ru/salon-krasoti/266-menedzhment-v-Spa-iwellness-industrii.html>
6. McCarthy. Become a spa owner.– Washington, USA, FabJobInc. 2010.– 207 p.
7. Smith M., Puczko L. Health and wellness tourism.– Greenwich, London 2008.– 185 p.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <http://experienceispa.com/> – International SPA Association
2. <http://www.unctad.org> – офіційний сайт UNCTAD
3. <http://www2.unwto.org/ru> – офіційний сайт ЮНВТО
4. <http://www.ukrstat.gov.ua> – офіційний сайт Державного комітету статистики України
5. <http://www.nbuv.gov.ua/> – офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
6. www.soyuz-spa.com. – союз професіоналів SPA України